

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 77 0 P 003966 12 Rev
Banja Luka, 23.01.2013. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija: Darke Osmića, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Stake Gojković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.M. iz N.B., ..., RS, koga zastupa punomoćnik S.V. advokat iz B. po odobrenju Ministarstva pravde Republike Srpske broj: 03/2-052-1164/04 od 07.07.2004. godine, protiv tuženih S.M. iz M. koga zastupa punomoćnik S.Z., advokat iz K.D., ..., te M.M.1 iz Z., Ul. ..., RS, R.M.1 sa prebivalištem u A., M. 6050 W A. i Lj.M. iz Z.-P., Ul. ..., RS, čiji je punomoćnik za prijem pismena R.S., advokat iz P., radi utvrđenja, vrijednost spora 63.177,45 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 77 0 P 003966 11 Gž od 29.11.2011. godine, na sjednici održanoj dana 23.01.2013. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Prijedoru broj: 77 0 P 003966 06 P od 28.01.2011. godine odbijen je zahtjev tužitelja da se utvrdi da je suvlasnik, na osnovu učešća u izgradnji, nepokretnosti – kuće sa zemljištem u M. (M.1) K.D., ranijih oznaka k.č. br. 359 i 38/4 k.o. M., a prema novom katastarskom premjeru k.č. br. 359/2 kuća i dvorište, ukupne površine 634 m², kao i puta k.č. br. 359/3, površine 168 m², upisane u p.l. br. 50 K.O. M., a koje nekretnine su upisane u z.k. ul. 128 K.O. M.1 kao k.č. br. 38/6 kuća i zgrada sa dvorištem površine 634 m² i pristupni put k.č. br. 38/7 površine 168 m², i to sa suvlasničkim udjelom od 6/10 idealnih djelova opisanih nepokretnosti, što da su tuženi dužni priznati, trpiti i dozvoliti tužitelju nesmetan upis utvrđenog prava u katastarskim i zemljišnim knjigama i da mu naknade troškove postupka. Obavezan je tužitelj da prvotuženom naknadi troškove postupka u ukupnom iznosu od 7.732,50 KM.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 77 0 P 003966 11 Gž od 29.11.2011. godine žalba tužitelja je djelimično usvojena i prvostepena presuda preinačena samo u dijelu odluke o troškovima postupka tako da su troškovi postupka dosuđeni prvotuženom u iznosu od 7.732,50 KM sniženi na iznos od 6.907,50 KM, dok je u preostalom dijelu žalba tužitelja odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se osporena resuda preinači na način da se usvoji postavljeni tužbeni zahtjev, ili da se ukine i spis vrati drugom vijeću drugostepenog suda na ponovno suđenje.

Tuženi nisu odgovorili na reviziju.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovom postupku je zahtjev tužitelja da se utvrdi pravo suvlasništva na nekretninama – kući, bliže opisanim u izreci prvostepene presude.

Raspravljajući o postavljenom zahtjevu, na osnovu izvedenih dokaza i navoda parničnih stranaka, utvrđeno je da je predmetna kuća građena u periodu od 1971. do 1975. godine, na parceli B.M., oca odnosno djeda parničnih stranaka. B.M. je 1972. godine sve svoje nekretnine, među kojima i zemljište na kojem je sagrađena sporna kuća, darovnim ugovrom poklonio tuženom S.M. (u daljem tekstu: prvotuženi), kako bi ostvario pravo na penziju. Nakon toga je prvotuženi 1976. godine, ugovorom o poklonu, parcelu i kuću koja je izgrađena na toj parceli poklonio tužitelju i M.M. (u daljem tekstu: drugotuženi) u dijelu od po 1/3, te su tako sada njih trojica upisani kao suvlasnici sa po 1/3 dijela na spornim nekretninama. B.M. je imao još tri sina i to: R. koji živi u A. (u daljem tekstu: trećetuženi), te N. koji je umro, a iza njega je ostala kćerka (sada četvrtotužena: Lj.M.) i M. koji je umro, a nije imao potomaka. Sporna kuća još uvijek nije završena jer nije stavljen fasada i ograda na balkonima zbog čega nije uknjižena u zemljišnim knjigama u kojima se vodi samo stara porodična kuća. Vještak građevinske struke je građevinsku vrijednost sporne kuće, na dan vještačenja 04.10.2004. godine, procijenio na iznos od 63.177,45 KM. Među strankama nije sporno da su sva braća, saglasno svojim mogućnostima, doprinikli izgradnji predmetne kuće tim što tužitelj tvrdi da je njegov doprinos bio najveći, a utvrđeno je i da su roditelji stranaka učestvovali u izgradnji (kuća izgrađena na očevoj parceli, a isti je dizao i kredit za izgradnju sporne kuće).

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud odbija tužbeni zahtjev, pozivom na odredbu člana 13. stav 1. i člana 23. stav 1. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“, br. 6/80 i 36/90, te „Službeni glasnik RS“, br. 38/93 - u daljem tekstu ZOSPO) koji je tada bio na snazi i koji se saglasno odredbi člana 357. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik RS“, br. 124/08, 58/09 i 95/11) primjenjuje u razrješenju ove pravne stvari, uz obrazloženje da tužitelj nije, u smislu odredbe člana 123. u vezi sa članom 126. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09 – u daljem tekstu: ZPP), dokazao da je njegov doprinos u izgradnji predmetne kuće veći od doprinosa ostale braće i njihovih roditelja koji su, sasvim nesporno, takođe učestvovala u izgradnji, niti da je pri izgradnji postignut bilo kakav dogovor o sticanju suvlasničkih dijelova saglasno učešću u izgradnji.

Odlučujući o žalbi tužitelja drugostepeni sud prihvata činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda, odbija žalbu tužitelja i potvrđuje prvostepenu presudu u pogledu odluke o glavnoj stvari i preinačava je samo u dijelu koji se odnosi na troškove parničnog postupka koji su dosuđeni prvotuženom na teret tužitelja, tako što ih snižava. Nalazi da brojni računi koje je priložio tužitelj i pod uslovom da je dokazao da ih je plaćao isključivo svojim sredstvima i da su svi u tehničkom smislu bili upotrebljivi (neki su nečitki, neki nisu datirani, izvjestan broj njih se odnosi na nabavku stvari koje ne služe izgradnji kuće, neki su izdati nakon perioda kada je vršena izgradnja, a iz nekih nije vidljivo na čije ime su izdati i ko ih je platio) ne pružaju valjan osnov za odluku o visini njegovog ulaganja jer da tužitelj nije predložio i proveo odgovarajuće vještačenje

radi utvrđivanja vrijednosti tih računa u konvertibilnim markama, zbog čega se nisu mogli staviti u odnos sa vrijednošću kuće iskazane u toj valuti kako bi se utvrdio omjer ulaganja, a saglasno tome i suvlasnički dio.

Drugostepena odluka je pravilna i zakonita.

Tužitelj odluku drugostepenog suda pobija ističući da sud nije odlučio o statusu privremenog punomoćnika za prijem pismena, pa je ostalo nejasno da li je strankama kojima je ovaj punomoćnik imenovan, omogućeno da učestvuju u postupku; da nije cijenio činjenicu da su drugotuženi i četvrtotužena priznali tužbeni zahtjev koje priznanje je samo trebalo "implementirati u presudu"; da je i trećetuženi prvobitno (podneskom od 27.3.2007. godine) priznao tužbeni zahtjev a kasnije (podneskom od 11.11.2011. godine) opozvao to priznanje; da mu je podnesak trećetuženog o povlačenju priznanja tužbenog zahtjeva uručen na zadnjem ročištu (28.01.2011. godine, koje usput rečeno nije ni održano - zadnje ročište je bilo 27.12.2010. godine)) zbog čega je onemogućen da se na njega izjasni i tako ravnopravno učestvuje u postupku; da je još na pripremnom ročištu održanom prije donošenja prve prvostepene presude dana 20.9.2004.godine predložio vještačenje po vještaku ekonomske struke, ali je sud takav prijedlog odbio pa da mu se neizvođenje ovoga dokaza ne može staviti na teret; da je prvotuženi sam priznao da je u izgradnju sporne kuće uložio samo 5.000,00 do 6.000,00 franaka što dokazuje da je doprinos tužetelja znatno veći; te da je on brojnim priloženim računima dokazao veličinu svog učešća u predmetnoj izgradnji u omjeru u kojem traži i utvrđenje svog suvlasničkog dijela.

Navodi revizije nisu osnovani i nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Drugotuženi, trećetuženi i četvrtotužena se nalaze u inostranstvu i nisu odredili punomoćnika da ih zastupa u ovom postupku. Nakon ukidanja prve prvostepene presude donesene u ovom postupku i nakon što je tužitelj uredio tužbu tako što je i trećetuženog i četvrtotuženu označio kao stranke u postupku, tako uređena tužba dostavljena je na odgovor (prema priloženim dostavnicama) drugotuženom 29.01.2007. godine; četvrtotuženoj 10.6.2008. godine, a očigledno i trećetuženom jer je on dostavio odgovor na tužbu dana 27.3.2007. godine. Zatim je sud pozvao ove tužene da u smislu odredbe člana 353. stav 2. ZPP imenuju punomoćnika u BiH za prijem pismena jer da će u protivnom to učiniti sud. Oni nisu odgovorili na ovaj zahtjev suda, pa im je sud rješenjem od 07.5.2010. godine postavio zastupnika za prijem pismena u osobi R.S., advokata iz P. Ovo rješenje im je lično dostavljeno (o čemu svjedoče dostavnice u spisu): drugotuženom i četvrtotuženoj 14.5.2010. godine, a trećetuženom 01.6.2010. godine. Dalje dostavljanje pismena ovim tuženim je, u smislu citirane zakonske odredbe, vršeno putem navedenog punomoćnika, jer niko od njih nije opozvao ovo punomoćje niti imenovao drugog takvog punomoćnika.

Prema tome, suprotno tvrdnji revidenta, ovim strankama je omogućeno učešće u postupku i nije ovakvim postupanjem suda počinjena povreda parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 353. ZPP.

Osim toga, i pod uslovom da je ovakva povreda učinjena (a nije, kako je naprijed objašnjeno) na nju bi se mogle pozivati samo stranke u odnosu na koje se ova povreda odnosi, a ne tužitelj.

Tuženi u ovom predmetu imaju položaj jedinstvenih suparničara iz odredbe člana 366. ZPP za koje je karakteristično da se zbog prirode pravnog odnosa ili po zakonu, spor u kome sudjeluju može riješiti samo na jednak način prema svima. Tužbeni zahtjev može biti u istom sadržaju usvojen prema svima ili odbijen u odnosu na sve njih. Jedinstveni položaj svih suparničara u materijalnopravnom odnosu uslovljava i njihov jedinstveni tretman u parnici. Iz nužde da se u odnosu na sve njih donese samo jedna, jednaka i jedinstvena presuda, proizlazi potreba da se pronađe zajednički relevantni nazivnik za kvalifikaciju njihovog držanja u parnici. Od radnji koje pojedini jedinstveni suparničari preduzimaju (činjenjem, odnosno propuštanjem) važi samo ona koja je za sve njih najpovoljnija, te uz to omogućuje da se prema svima povuku jednake procesne i materijalnopravne konsekvence. Načelno štetne procesne radnje ne djeluju ni prema kome, pa ni prema onome ko ih je preduzeo, osim ako su ih preduzeli svi. Zbog načelno nepovoljnog karaktera radnji kojima se disponira tužbenim zahtjevom, jedinstveni suparničar ne može samostalno priznati tužbeni zahtjev, odreći se tužbenog zahtjeva ili zaključiti sudsko poravnanje.

Naprijed izneseni razlozi navode revedenta kojima ističe da je priznanje tužbenog zahtjeva od strane drugotuženog i četvrtotužene (koja usput rečeno ovo priznanje nije ni učinila pred prvostepenim sudom, nego je tužitelj njenu izjavu o priznanju priložio tek uz žalbu) trebalo samo "implementirati u presudu", čini potpuno neosnovanim, kao i druge navode istaknute u ovom pravcu, a kojima se ukazuje da je prvostepeni sud prekoračio tužbeni zahtjev i da je trećetuženi najprije priznao tužbeni zahtjev a kasnije to priznanje opozvao što je svakako imao pravo u smislu odredbe člana 180. stav 3. ZPP.

Tužitelju je podnesak kojim je trećetuženi opozvao svoju raniju izjavu o priznanju tužbenog zahtjeva uručeno na samom početku ročišta za glavnu raspravu održanom dana 15.12.2010. godine. Ovo ročište nije tada završeno, nego je nastavljeno dana 27.12.2010. godine na koje tužitelj nije pristupio a uredno je o istom obavješten. Prema tome, imao je vremena da se pripremi i očituje na ovaj podnesak ako je to smatrao potrebnim i od uticaja na rješenje ove pravne stvari, te nikako ne stoji tvrdnja da je onemogućen u raspravljanju povodom ovog podneska i da je imao neravnopravan položaj u odnosu na ostale učesnike u sporu.

Tužitelj jeste na pripremnom ročištu održanom 20.9.2004. godine, koje je prethodilo donošenju prve prvostepene presude u ovom postupku, koja je ukinuta od strane drugostepenog suda i predmet vraćen na ponovno suđenje, predložio provođenje dokaza po vještaku ekonomsko-financijske struke na okolnost "visine vrijednosti ulaganja tužitelja" a prvostepeni sud je taj prijedlog odbio. Međutim, u nastavku postupka, koji je po uputama drugostepenog suda krenuo od faze prethodnog ispitivanja tužbe, na novom pripremnom ročištu održanom 01.6.2010. godine (kada se najkasnije, shodno odredbi člana 77. ZPP, mogu predložiti dokazi koji se žele izvesti u toku postupka), a ni kasnije, tužitelj nije predložio izvođenje ovog dokaza, slijedom čega su nižestepeni sudovi pravilno zaključili da zbog neizvođenja ovog dokaza nije bilo moguće odrediti visinu ulaganja tužitelja u spornu kuću a samim tim ni utvrditi njegov suvlasnički dio u istoj.

Ni činjenica da je prvotuženi na jednom od ročišta izjavio da je u izgradnju predmetne kuće uložio 5.000,00 do 6.000,00 švajcarskih franaka (koja vrijednost nije konvertovana u KM, kako bi se mogla staviti u odnos prema vrijednosti izgrađene kuće od 63.177,45 KM) sama po sebi ne dokazuje da je tužitelj u njenu izgradnju uložio

iznos koji mu daje pravo suvlasništva na istoj u dijelu od 6/10. Ovo zato što tu kuću nisu gradili samo tužitelj i prvotučeni, nego i ostala braća i roditelji, niti je utvrđeno koliki je bio doprinos tužitelja (a ni ostalih učesnika u izgradnji) izražen u konvertibilnim markama.

Tužitelj je proveo dokaze čitanjem brojnih računa, a o kakvoći, ispravnosti i dokaznoj snazi tih računa, nižestepeni sudovi su dali dovoljne i jasne razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud. Uz činjenicu da vrijednost ovih računa nije konvertovana u KM, valutu u kojoj je izražena građevinska vrijednost sporne kuće po vještaku građevinske struke, pa je zbog toga nemoguće bilo kakvo poređenje, oni sami po sebi i pod uslovom da su potpuni, ispravni i istiniti, nisu mogli poslužiti kao činjenična osnova za utvrđivanje visine učešća tužitelja u izgradnji, koja bi eventualno odredila njegov suvlasnički dio u spornoj kući.

Kod činjenice da je drugostepeni sud u svemu prihvatio činjenična utvrđenja prvostepenog suda, te materijalnopravnu osnovu na kojoj je prvostepeni sud temeljio svoju presudu, ne stoji prigovor revizije da se drugostepeni sud, odgovarajući na žalbene navode, nije pozvao “ni na jedan materijalni propis na osnovu kojeg je odlučivao prilikom donošenja pobijane presude”. Pored toga, nepozivanje suda na određeni materijalnopravni propis, u situaciji kada je materijalno pravo pravilno primjenjeno, nema karakter povrede koja bi bila od uticaja na pravilnost i zakonitost pobijene presude.

Naprijed navedeno ukazuje da su nižestepeni sudovi sporni odnos pravilno raspravljali temeljem odredbe člana 13. i člana 23. ZOSPO, u vezi sa pravilima o teretu dokazivanja sadržanim u odredbi člana 123. i 126. ZPP, pa kako u donošenju pobijane presude nisu učinjene ni povrede o kojima sud vodi računa po službenoj dužnosti (član 241. ZPP), revizija je odbijena kao neosnovana, temeljem odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podračić